

HUIS VAN DEMOCRATIE

SAMENVATTING

Heerenveen staat als middelgrote gemeente voor grote maatschappelijke opgaven zoals de verstedelijking met een schaalsprong op gebied van wonen, werken en mobiliteit. Dit leidt de komende decennia tot belangrijke veranderingen in de leef- en werkomgeving.

Op sociaal gebied heeft de gemeente Heerenveen nog meer dan andere gemeenten te maken met de vergrijzing en de ontgroening. Dit leidt tot grote druk op de sociale voorzieningen. De gemeente zet zich in om een perspectief bieden aan jongeren om hier te wonen en te werken en wil daarbij nieuwe economische dragers ontwikkelen zoals de circulaire economie. Daarnaast is Heerenveen bezig met een ingrijpende centrumontwikkeling die moet leiden tot een meer compact en levendig centrum, waarin het culturele kwartier wordt geclusterd in het centrum om hier mede invulling aan te geven.

Heerenveen heeft als belangrijke waarde en ambitie om dit soort opgaven samen met inwoners op te pakken. De gemeente zoekt naar manieren om de relatie met inwoners en ondernemers te versterken, inhoudelijk en praktisch. Het Huis van Democratie biedt precies op dit kruispunt een krachtig en toekomstgericht antwoord.

Het is veel méér dan een gebouw. Het Huis van Democratie wordt een publieke en toegankelijke plek waar de bibliotheek en de gemeente – samen met partners – onder één dak opereren. Door samen te werken in één gebouw aan gezamenlijke programmering en daarnaast ook ruimtes te delen én beschikbaar te stellen voor initiatieven vanuit de samenleving, ontstaat een dynamische en laagdrempelige plek die zeven dagen per week
(ochtend-middag-avond) leeft en die niet alleen symbool staat voor de verbinding tussen samenleving en overheid, maar waar dit ook daadwerkelijk vorm wordt gegeven.

De meerwaarde van het Huis van Democratie is meervoudig:

- **Sociaal:** Het Huis van Democratie biedt ruimte voor dialoog, persoonlijke ontwikkeling en ontmoeting;
- **Maatschappelijk:** Het Huis van Democratie zorgt voor verbindingen en antwoorden;
- **Functioneel**: Het Huis van Democratie zorgt voor efficiënt ruimtegebruik en draagt bij aan intensievere samenwerking
- **Politiek**: Het Huis van Democratie draagt bij aan het vergroten van vertrouwen, nabijheid en democratisch bewustzijn;
- **Economisch**: Het Huis van Democratie versterkt het centrum en draagt bij aan de aantrekkingskracht.

Met de verhuizing van de bibliotheek naar de ABC-locatie is dit hét moment om samenwerking tussen de ambtelijke organisatie en de bibliotheek te zoeken. De bibliotheek is bij uitstek de partner voor het publieke domein van het gemeentehuis, dankzij haar sterke band met de Mienskip en een programmering die inhoudelijk aansluit op veel gemeentelijke thema's. Bovendien kan de bibliotheek een belangrijke aanjager zijn van de veranderende rolopvatting van de gemeente: van loket naar samenleving, van informeren naar samenwerken, en van afstand naar nabijheid. Voor de bibliotheek betekent de samenwerking met gemeentelijke diensten een vergroting van de relevantie en reikwijdte van haar programmering. De dynamiek en zichtbaarheid van het gebouw draagt bij aan een grotere toestroom van bezoekers en nieuwe doelgroepen, wat haar maatschappelijke rol versterkt én toekomstbestendig maakt.

Door verschillende publieke en maatschappelijke functies onder één dak te brengen, ontstaat er een krachtige synergie. De samenwerking tussen de gemeente, de bibliotheek en diverse maatschappelijke organisaties zorgt voor directe lijnen tussen de verschillende partijen en maakt het eenvoudiger voor inwoners om de juiste hulp en informatie te vinden. Het Huis van Democratie is niet alleen een fysieke ruimte, maar ook een symbool van de manier waarop Heerenveen zich herpositioneert: als een plaats die samenwerkt, die haar inwoners centraal stelt en die zich met vernieuwende oplossingen voorbereidt op de toekomst.

Kortom, het Huis van Democratie brengt verschillende publieke en maatschappelijke functies onder één dak, waardoor er een krachtige synergie ontstaat. Daarnaast biedt het de kans om maatschappelijke vraagstukken op een nieuwe, integrale manier aan te pakken en zo bij te dragen aan een duurzame, toekomstbestendige leef- en werkomgeving.

DROOMBEELD

Het Huis van Democratie is een warme, toegankelijke plek waar ontmoeting, openheid en betrokkenheid centraal staan. Je betreedt het gebouw via een zachte overgang van buiten naar binnen: geen harde drempel, maar een uitnodiging. Je wordt welkom geheten met een glimlach en een kop koffie, in een informele sfeer die aanvoelt als thuiskomen. Een centrale ontvangstruimte met informatiepunt versterkt dat gevoel van welkom en biedt bezoekers direct houvast. Het DNA van Heerenveen krijgt een zichtbare plek in het gebouw door een symboliek die de lokale identiteit versterkt. Zo ontstaat een plek waar mensen zich mee verbonden voelen.

In de grote, open ruimte is volop ruimte voor flexibiliteit en eigen invulling. Hier ontstaat letterlijk en figuurlijk ruimte voor initiatieven van inwoners – plekken zonder vaste programmering, waar ideeën kunnen ontstaan en tot bloei kunnen komen. De boeken zijn zichtbaar aanwezig en geven de plek karakter en herkenbaarheid. Overal verspreid liggen huiskamerachtige hoekjes die zorgen voor rust, intimiteit en ruimte voor persoonlijke gesprekken. Denk aan veel zitplekken, een centraal vuurtje of andere symbolische elementen die ontmoeting stimuleren en het delen van verhalen vanzelfsprekend maken.

Er zijn talloze ruimten om te vergaderen in het vergadercentrum, overleggen of spontaan samen te komen – tot aan de centrale, transparante raadszaal toe. Die openheid maakt de ambtelijke organisatie letterlijk zichtbaar en dichtbij. Inwoners kunnen ervaren dat zij gehoord worden en ertoe doen: het is een plek waar je gezien en serieus genomen wordt. Multifunctionele servicepunten zorgen ervoor dat wisselende organisaties antwoord kunnen geven op de vragen die er spelen. Ook zijn er ontwikkelpleinen: plekken om te groeien, kennis op te doen, talenten te ontdekken en te delen. Het Huis wordt zo een plek van halen én brengen.

De rug van het gebouw wordt gevormd door een wand met kantoorfuncties: functioneel, maar open en transparant, met zichtbare mensen die bijdragen aan het gevoel van nabijheid. De relatie tussen binnen en buiten is voelbaar in het hele ontwerp – met zichtlijnen, natuurlijke overgangen en verbinding met de omgeving. De gelaagdheid in het gebouw stimuleert onderlinge interactie doordat mensen elkaar op natuurlijke wijze kunnen zien en ontmoeten. Door slimme zichtlijnen en open ruimtes ontstaat een gevoel van nabijheid en betrokkenheid, wat bijdraagt aan sociale veiligheid en collectieve verantwoordelijkheid.

Credits schets: includi.com, Aat Vos, gebruikt met toestemming

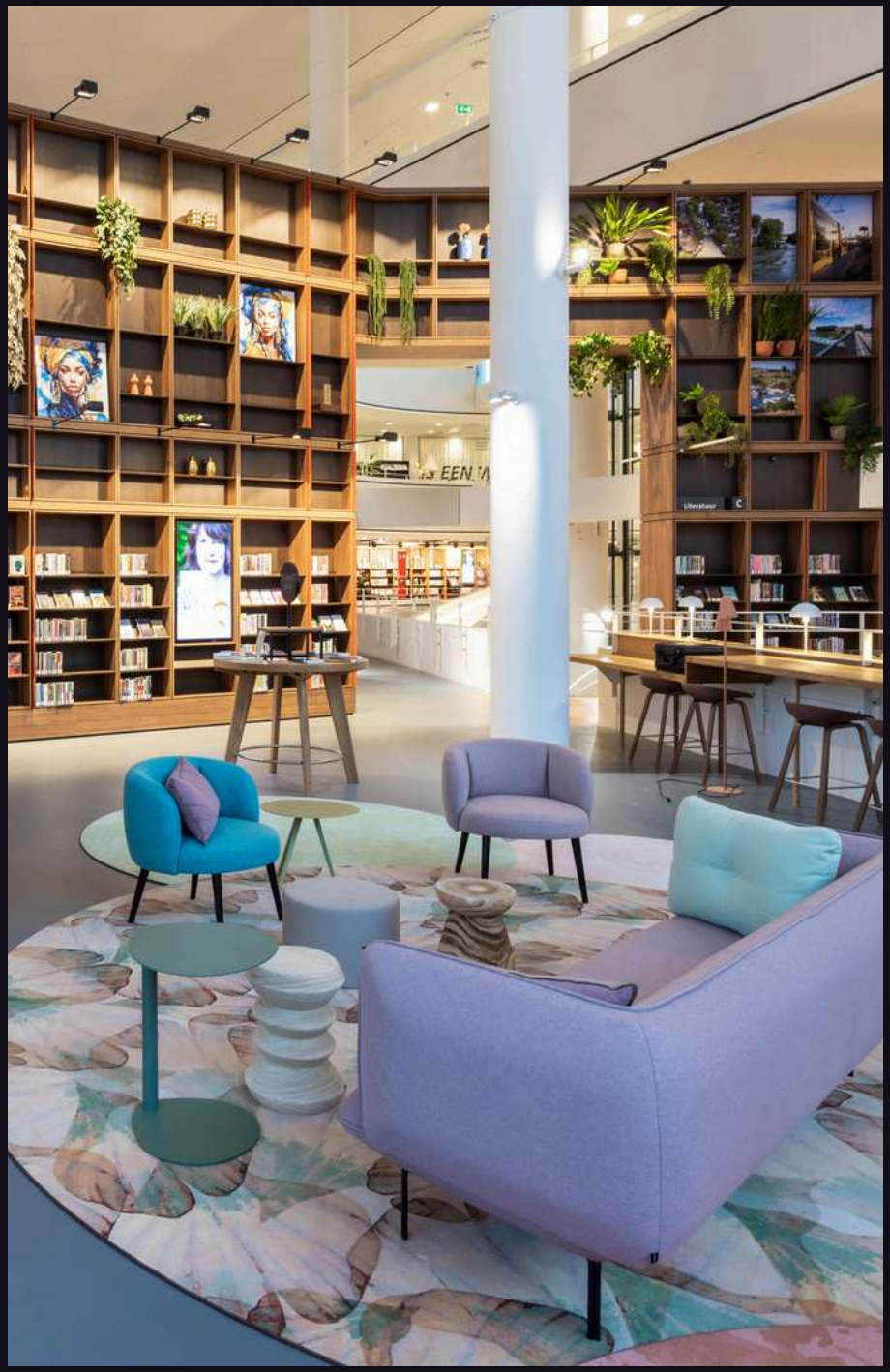
DE OPGAVE

Aanleiding

De gemeente Heerenveen heeft als middelgrote gemeente met grote maatschappelijke opgaven die de komende jaren veel impact zullen hebben op de woon- en werkomgeving. Denk bijvoorbeeld aan dubbele vergrijzing, ontgroening en de verandering van het klimaat.

Als lokale overheid met democratische legitimatie heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om niet alleen naar het “hier en nu” te kijken, maar ook breed, samenhangend en gericht op de toekomst. Voor de komende jaren heeft de gemeente Heerenveen in haar Strategische Agenda (2021) onder andere de volgende maatschappelijke opgaven benoemd:

- Demografie & wonen. Heerenveen heeft, meer dan in andere plaatsen, te maken met vergrijzing en ontgroening. Door vergrijzing, ontgroening en veroudering van de bestaande woningvoorraad neemt de mismatch tussen vraag en aanbod toe. Er is daardoor steeds meer sprake van een kwalitatieve opgave. Bij deze kwaliteitsslag speelt de betaalbaarheid en draagkracht van inwoners ook een belangrijke rol. Daarnaast staat de leefbaarheid in verschillende woonbuurten onder druk door een toename van het aantal inwoners met een zorgvraag.
- Hulp & ondersteuning. Door de sterke vergrijzing, ontgroening en medicalisering in Heerenveen neemt de vraag voor hulp en ondersteuning toe zowel in aantal als in duur.
- Sociaal economische samenhang. Ook in Heerenveen is er sprake van een groeiende tweedeling in de samenleving tussen werkenden en niet-werkenden, vermogende en minder vermogende inwoners en tussen lager- en hogeropgeleiden. Hierdoor wordt de groep inwoners die kán participeren of daadwerkelijk participeert, kleiner. Dit geldt in het bijzonder voor mensen die moeite hebben met lezen, schrijven en met de digitalisering en robotisering. In de historie van Heerenveen is de overheid altijd gericht geweest om deze tweedeling te beperken. Iedereen doet mee en kansengelijkheid is al jarenlang een politieke leidraad voor beleid en inspanningen in Heerenveen. Verdere tweedeling heeft gevolgen voor de sociale samenhang en maatschappelijke stabiliteit. De maatschappelijke opgave is daarom er voor te zorgen dat iedereen kan meedoen en gelijke kansen heeft.

Vanuit haar koers ‘Samen voor Goud’ heeft de gemeente Heerenveen de ambitie om een gouden plek te zijn om te wonen, te werken, te leren en te leven. Meer dan ooit, is het nodig dat we krachten bundelen en samenwerken, zodat we het verschil kunnen maken voor inwoners en ondernemers.

Ontwikkelingen in de samenleving en de leefomgeving zorgen ervoor dat de gemeentelijke organisatie op een andere manier moet gaan werken. Meer vanuit de leefwereld. Ondersteuning van initiatieven uit de samenleving en integraal / opgave-gericht werken worden daarbij steeds belangrijker. Daarnaast wordt de dienstverlening en bedrijfsvoering steeds digitaler en complexer en het gebruik van data groter (Strategische Agenda, 2021), terwijl een groot aantal inwoners van de gemeente digitaal laagvaardig zijn. Deze ontwikkelingen vragen om een vernieuwde visie op de dienstverlening en zorgen voor veranderende werkprocessen binnen de ambtelijke organisatie. Daarnaast staan participatie en samenwerken met de inwoners steeds meer centraal.

De huisvesting moet met bovengenoemde ontwikkelingen kunnen meebewegen en dient de (veranderende) werkprocessen, zoals hybride, team overstijgend en opgavegericht werken, te faciliteren. Om die reden is de gemeente Heerenveen sinds 2021 bezig met onderzoek naar mogelijkheden voor passende huisvesting. Tegelijkertijd biedt de ontwikkelingen in het centrum kansen voor een breder perspectief. De gemeente Heerenveen heeft namelijk de centrumvisie “Ook ’n gouden plak’” opgesteld (2019), waarbij zij de ambitie uitspreekt om een groeiend, bloeiend en boeiend centrum voor Heerenveen te ontwikkelen. Een centrum dat uitnodigt om vaker te komen en langer blijven. Om dit te bereiken, zijn een drietal uitgangspunten bepaald:

1. Compact & Compleet; Een toekomstbestendig centrum waarin het aanbod past bij de regionale positie.
2. Ontvangen & Ontmoeten; Een gastvrij en gezellig centrum.
3. Bruisen & Beleven; Bezoekers komen graag en vaker in het centrum en blijven langer.

Het Huis van Democratie
De gemeente en de bibliotheek zien mogelijkheden om samen onder één dak te opereren in het Huis van Democratie (werktitel). Dit gebouw moet niet alleen een moderne werkomgeving bieden, maar ook een toegankelijke plek worden waar inwoners terechtkunnen met vragen over werk, inkomen, gezondheid, zorg, integratie, (persoonlijke) ontwikkeling en ondersteuning. Maar ook een plek voor Beeldvorming, inspiratie, co-creatie, oordeelvorming en democratische besluitvorming middels inspraak, dialoog en debat.

Om de ambities voor en potentie van het Huis van Democratie inzichtelijk te krijgen, is onderhavig document opgesteld. Het beschrijft de visie op het Huis van Democratie en de rol die het moet spelen binnen de gemeente Heerenveen. Daarnaast vormt het de basis voor het verdiepingsonderzoek van de gemeentelijke huisvesting samen met de bibliotheek. Het document is tot stand gekomen via een participatief proces, waarbij zowel de (ambtelijke) organisatie, de medewerkers van de bibliotheek als inwoners zijn betrokken. Door middel van verschillende werksessies en participatiemomenten is onderzocht wat het Huis van Democratie kan zijn, waarom het nodig is en hoe het vorm kan krijgen.

HET HUIS VAN DEMOCRATIE

Het Huis van Democratie is de plek waarin de gemeente Heerenveen, de bibliotheek en aanvullende partners zijn gehuisvest.

De gemeente Heerenveen
De Gemeente Heerenveen bestaat uit meer dan 50.000 inwoners en 21 dorpen, kent een veelzijdige gemeenschap en is bekend als de sporthoofdstad van het noorden met iconen als Thialf en SC Heerenveen. De gemeente Heerenveen biedt een breed scala aan diensten voor haar inwoners en ondernemers. Inwoners kunnen terecht voor zaken als: afvalinzameling, belastingen, bouwen en vestigen, jeugd en onderwijs, zorg en uitkeringen en vergunningen en meldingen. Steeds vaker kunnen inwoners zaken online regelen, maar er zijn nog genoeg activiteiten en functies waarvoor het gemeentehuis gebruikt wordt, zoals:

- Aanvragen of vernieuwen van paspoorten, ID-kaarten en rijbewijzen;
- Aangifte doen van geboorte, overlijden, huwelijk of scheiding of het doorgeven van een verhuizing;
- Informatie ophalen of het aanvragen van een omgevingsvergunningen en inzage krijgen in bestemmingsplannen;
- Hulp ontvangen bij schulden of financiële regelingen en het aanvragen of wijzigen van een uitkering;
- Hulp ontvangen bij het aanvragen van WMO-voorzieningen, jeugdhulp of informatie over mantelzorg of dagbesteding;
- Informatie ontvangen over de gemeenteraad of burgerparticipaties en stemmen bij verkiezingen;
- Bijwonen van (raads)vergaderingen.

Daarnaast zijn er binnen de gemeente diverse hulporganisaties actief, die ondersteuning bieden bij zorgvragen, financiële regelingen en maatschappelijke participatie. Voor ondernemers biedt de gemeente ondersteuning op het gebied van subsidies, vergunningen en advies, met als doel een ondernemend klimaat te bevorderen. De gemeente Heerenveen organiseert en ondersteunt een breed scala aan activiteiten die bijdragen aan de leefbaarheid, cultuur, sport en sociale samenhang binnen de gemeenschap.

De Bibliotheek

Met ruim 170.000 bezoekers en ruim 13.000 leden is de bibliotheek een belangrijke plek voor de Heerenveense mienskip. Inwoners bezoeken de bibliotheek voor het lenen van boeken, maar ook voor werken, leren, studeren, ontmoeten, praten, debatteren, beleven en iets nieuws ontdekken. Inwoners kunnen terecht met vragen over de digitale overheid en mensen kunnen werken aan basisvaardigheden, zoals rekenen, lezen en schrijven en digitale vaardigheden of om deel te nemen aan een van de ruim 650 (in 2024) activiteiten die in de bibliotheek in Heerenveen worden georganiseerd voor diverse doelgroepen (Seniorencafé, Praathuis, jongerenplatform, workshops voor kinderen ect.). Voorbeelden hiervan zijn:

- Voorlichtingen, activiteiten en workshops over het belang van (voor)lezen aan ouders, leerkrachten en professionals;
- Voor anderstaligen die de Nederlandse taal beter willen leren is het Praathuis een belangrijke ontmoetingsplek;
- Cursussen met betrekking tot digitalisering, zoals ‘Klik & Tik’, ‘Digisterker’ en ‘Online veiligheid’ voor een diversiteit aan deelnemers;
- Voor de jeugd doorlopend activiteiten op het vlak van Maken & Programmeren, waaronder Meekit, Fotografie, Programmeren en Fantastic Beasts in de bieb;
- Voor volwassenen lezingen en workshops rondom geschiedenis literatuur, kunst en cultuur.

De bibliotheek werkt op dit moment al samen met diverse organisaties, zoals Caleidoscoop, Ateliers Majeur, Posthuis Theater, Museum Heerenveen, kerken, onderwijsinstellingen (MBO, VO, PO), kinderopvangorganisaties, Stichting Tijd, ROS Friesland en seniorenweb.

In 2022 is door Unesco een Manifest opgesteld, welke verklaart dat vrijheid, welvaart en de ontplooiing van de samenleving en individuen fundamentele menselijke waarden zijn. Deze waarden kunnen alleen worden gerealiseerd door goed geïnformeerde inwoners, die in staat zijn hun democratische rechten uit te oefenen en een actieve rol te spelen in de samenleving. De bibliotheken van Mar en Fean onderschrijven dit Manifest. Daarnaast ontwikkelt zij zich stap voor stap naar een Mienskipsbibliotheek, met een brede maatschappelijke functie die aansluit bij de ambitie van de gemeente op het gebied van Brede Welvaart.

Aanvullende partners
Tot slot biedt het Huis ruimte aan andere partijen en organisaties. Denk aan een loket of servicepunt met wisselende functies, waarin zorgorganisaties, woningcorporaties of andere maatschappelijke partners een rol kunnen spelen. Dit zijn partijen zonder permanente ruimtevraag die gebruik willen maken van het publieke platform wat het Huis van Democratie kan worden. Het zijn veelal ketenpartners van de gemeente of vaste samenwerkingspartners vanuit de bibliotheek.

Over partnerschap in het Huis van Democratie wordt breed en inclusief gedacht. Naast de vaste kernpartners – gemeente, bibliotheek – is er conceptueel volop ruimte voor een diverse groep publieke en maatschappelijke organisaties en initiatieven. Denk aan Bureau Zelfstandigen Fryslân, Barones, Zadenbibliotheek Mar en Fean, Domotheek ROS Friesland, Caleidoscoop en de lokale woningbouwverenigingen. Deze brede mix aan partners maakt het mogelijk om een rijk aanbod van functies en activiteiten aan te bieden, waarmee het Huis van Democratie voor verschillende doelgroepen van betekenis is.
De exacte invulling moet nog nader worden onderzocht, maar biedt veel potentie voor samenwerking, bereik en gedeeld eigenaarschap.

WAT KAN ER ONTSTAAN?

Door met de gemeente, bibliotheek en overige partners samen te werken in één gebouw, ruimten met elkaar te delen en te werken aan gezamenlijke programmering, ontstaat een dynamische en laagdrempelige plek die zeven dagen per week leeft en waarin overheid en samenleving elkaar versterken, inhoudelijk én praktisch.

Het Huis van Democratie wordt een plek waar diverse gemeentelijke functies samenkomen, met als doel om dienstverlening laagdrempeliger te maken. Idealiter krijgen alle gemeentelijke domeinen er een plek, maar in elk geval moeten de raadszaal, het Sociale Domein en publiekszaken zichtbaar en toegankelijk aanwezig zijn. Daarnaast liggen er kansen om andere onderdelen van de organisatie, zoals ruimtelijke ontwikkeling, welstand, stedenbouw, het archief, burgerzaken en de politiek, nadrukkelijker onder de aandacht te brengen. Denk aan informatie over actuele thema's, lopende projecten en momenten waarop inwoners inspraak kunnen hebben of besluiten genomen worden.

Ook de zakelijke en interne functies van de ambtelijke organisatie mogen niet worden vergeten: het Huis van Democratie moet niet alleen een plek zijn voor inwoners, maar ook een aantrekkelijke werkomgeving voor medewerkers. Goed werkgeverschap betekent ook zichtbaar zijn, midden in de samenleving. Dat vraagt om een open inrichting, waarbij frontoffice en backoffice niet strikt gescheiden zijn, maar door elkaar heen bewegen: de medewerker als vanzelfsprekend onderdeel van de publieke ruimte.

Vanuit de bibliotheek is het wenselijk om alle functies op één plek te concentreren, zodat kennisdeling, ontmoeting, ontwikkeling en leesbevordering logisch verweven zijn met het bredere democratische verhaal. De betekent dat zowel de collectieruimte, als de activiteiten en de werkplekken van medewerkers een plek krijgen in het Huis van Democratie.

De bibliotheek ziet kansen om haar openingstijden met een low service concept te verruimen, aangezien er vanuit ambtelijke organisatie op meerdere doordeweekse avonden activiteiten plaatsvinden.

Indien op dit moment niet gekozen wordt voor realisatie van het Huis van Democratie dan gaat voor de komende 20 jaar de mogelijkheid verloren om een duurzame verbinding te leggen tussen de gemeente, de bibliotheek en de samenleving. Met de verhuizing van de bibliotheek naar de ABC-locatie is dit hét moment om samenwerking te zoeken.

Zo komt meneer Jansen, een inwoner uit de wijk, naar het Huis van Democratie met een hulpvraag. Zijn vrouw is onlangs overleden en sindsdien heeft hij moeite met het plannen van afspraken en het begrijpen van brieven. Ook voelt hij zich eenzaam nu de zorg voor zijn vrouw is weggevallen.
Bij het servicepunt wordt hij vriendelijk geholpen door een medewerker van de gemeente. Samen kijken ze wat hem kan ondersteunen. De medewerker vertelt over de meedoenlocatie De As in de Greiden, waar dagelijks activiteiten plaatsvinden zoals bewegen, koken en nog veel meer. Er is ook ruimte voor een kop koffie en een praatje. Bovendien zijn er 'freonskippers' aanwezig die hem kunnen helpen met zijn post en het maken van afspraken.

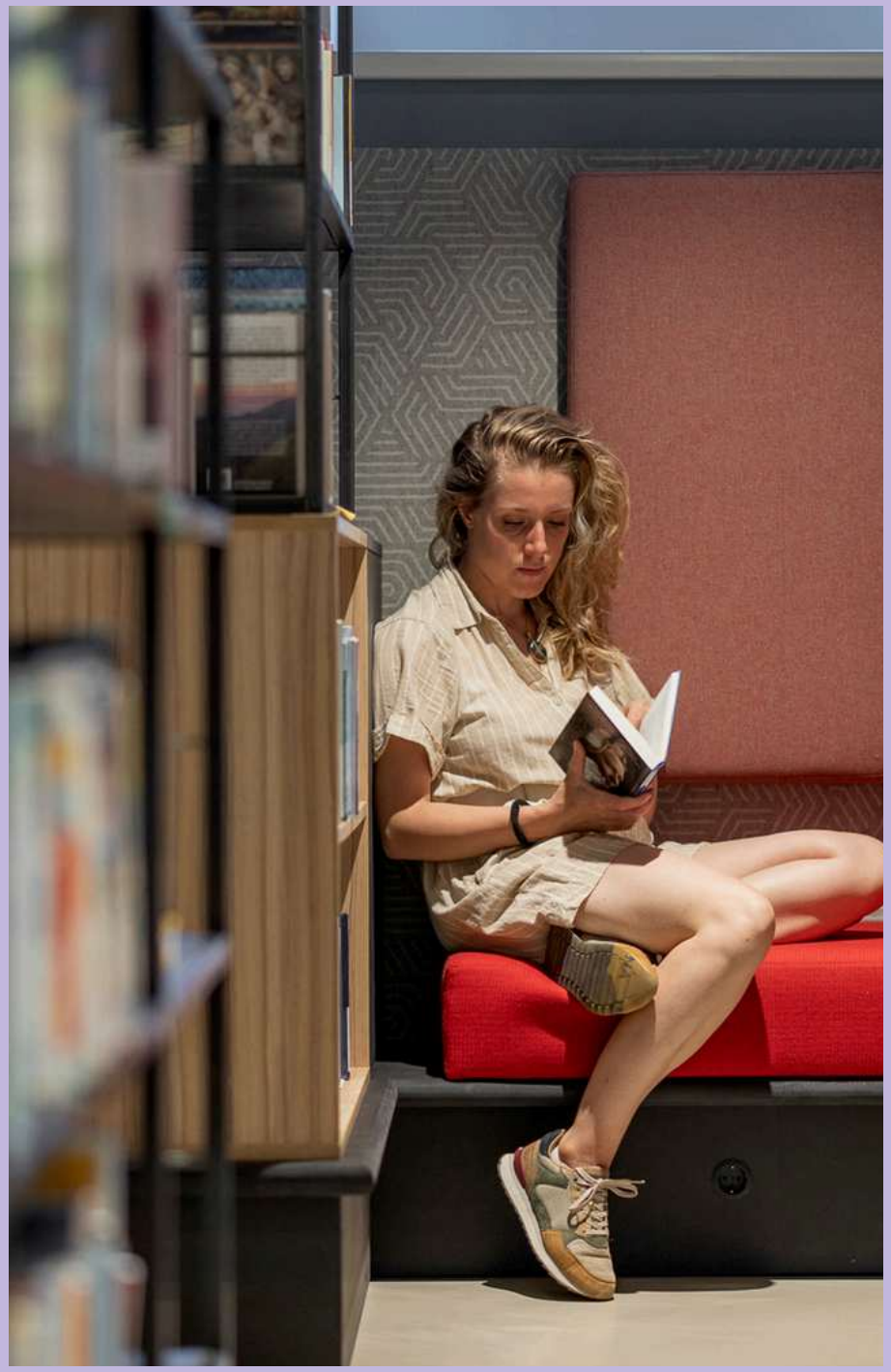
Meneer Jansen geeft aan dat hij slecht ter been is en geen auto meer rijdt. Geen probleem: de medewerker laat hem zien hoe hij gebruik kan maken van ANWB AutoMaatje. Ze praten ook over hoe hij weer iets voor anderen kan betekenen. Misschien is vrijwilligerswerk iets voor hem? Ook dat kan hij bespreken bij De As. Het vrijwilligersservicepunt daar denkt graag met hem mee over passend werk.

Binnen korte tijd heeft meneer Jansen een goed beeld van de mogelijkheden. Het Huis van Democratie zorgt ervoor dat hij niet van het kastje naar de muur wordt gestuurd, maar snel en effectief de juiste ondersteuning krijgt.

Het grote voordeel van het Huis van Democratie is dus dat partijen letterlijk onder één dak samenwerken. De ambtelijke organisatie, maatschappelijke organisaties en inwoners komen hier samen in één open, toegankelijke omgeving. Dat verlaagt de drempel om contact te zoeken: je ziet wat de ander doet, je loopt zo even bij elkaar binnen, en samenwerking ontstaat op een vanzelfsprekende manier. Door deze fysieke nabijheid ontstaan korte lijnen, snelle afstemming en echte kruisbestuiving. Organisaties kunnen naar elkaar verwijzen, gebruikmaken van elkaars kennis en elkaar versterken in het realiseren van hun maatschappelijke doelen. Hierbij is een heldere projectorganisatie en overlegstructuur van belang.

Uit onderzoek blijkt dat fysieke nabijheid de uitwisseling van kennis en vertrouwen tussen partijen versterkt. Het stimuleert sociale interactie.Gebouwen die speciaal zijn ontworpen om verschillende disciplines onder één dak te huisvesten, blijken de meest vruchtbare samenwerkingsverbanden op te leveren. Indien het Huis van Democratie niet wordt gerealiseerd, dan blijven de bibliotheek en de gemeente een losstaande voorziening en gaat de kracht van integratie onderling en met andere maatschappelijke organisatie verloren. Fysieke afstand en organisatorische schotten belemmeren het informeel contact en beperken de samenwerking. Tevens wordt de kans om maatschappelijke opgaven in grotere samenhang aan te pakken gemist. Zonder het Huis van Democratie blijven initiatieven meer versnipperd en gaan we voorbij aan de mogelijkheid om maatschappelijke opgaven in grotere samenhang aan te pakken.

De samenwerking tussen bibliotheek en gemeente biedt niet alleen kansen in het centrum van Heerenveen, maar heeft ook potentie voor de hele gemeente. De wijkfilialen van de bibliotheek vormen een bestaand netwerk dat de gemeente kan inzetten voor haar eigen dienstverlening in de wijken. Daarmee wordt het Huis van Democratie meer dan een centrale plek – het wordt het hart van een bredere, laagdrempelige infrastructuur die dichtbij inwoners opereert en de hele gemeenschap bedient.

Het Huis van Democratie fungeert als een levendig maatschappelijk ontmoetingspunt: hoe meer reuring, hoe meer uitstraling naar buiten. Het Huis van Democratie maakt zichtbaar wat vaak achter de schermen gebeurt – en geeft samenwerking letterlijk een gezicht. Het Huis van Democratie staat voor duidelijkheid, betrokkenheid en de overtuiging dat elke vraag een antwoord verdient. Zonder het Huis van Democratie moet de samenleving een centrale plek missen waar ontmoeting, uitwisseling en samenwerking vanzelfsprekend zijn. We laten een kans liggen om muren af te breken – letterlijk en figuurlijk. De drempel voor inwoners om betrokken te raken bij beleid of hulp te zoeken blijft onnodig hoog. Kortom, het potentieel voor een levendig, verbonden Heerenveen blijft onbenut.

Team

Doelgroepen

Het Huis van Democratie is een plek voor iedereen: van ambtenaren en raadsleden tot inwoners, passanten, jongeren, ouderen, gelukkigen én mensen die zich alleen voelen. Een plek waar verschillende werelden elkaar ontmoeten, waar iedereen zich welkom voelt en waar ruimte is voor contact, gesprek en betrokkenheid. Maar ook een plek van groei. Of je nu komt voor een cursus, een goed gesprek, hulp bij een vraag, of om mee te denken over beleid: je vertrekt rijker dan je binnenkwam. Rijker in kennis, in vaardigheden of in het gevoel dat jouw stem ertoe doet.

Look & Feel

De gewenste look & feel van het Huis van Democratie is open en uitnodigend, maar tegelijk warm, overzichtelijk en menselijk. Het moet een plek worden waar je je direct op je gemak voelt – laagdrempelig en benaderbaar. Transparantie speelt een belangrijke rol: de grens tussen binnen en buiten vervaagt, wat zorgt voor een toegankelijke uitstraling en een gevoel van verbondenheid met de omgeving. Binnen is er behoefte aan gelaagdheid en afwisseling, met een rijke mix aan plekken: van een zitzak in een stille hoek tot een koffietafel voor gesprekken, van loungeplekken tot vergaderruimtes. Het moet een omgeving zijn waar je samen alleen kunt zijn, en alleen samen – een plek die ruimte biedt voor rust én reuring, voor ontmoeting én reflectie. De sfeer is huiselijk en warm, zonder formeel of afstandelijk te worden. Een plek die uitnodigt om te blijven.

Voor het creëren van een thuisgevoel in het Huis van Democratie, is het belangrijk om aandacht te besteden aan de elementen die mensen een gevoel van comfort, veiligheid en verbondenheid geven.

Uit de input van het participatieproces blijkt dat dit zit in zachte factoren zoals een fijne sfeer, vriendelijkheid, gastvrijheid en een laagdrempelige omgeving:

- Goede koffie en een uitnodigende plek om even te zitten of bij te praten;
- Warmte in kleurgebruik, materialen (zoals hout en textiel) en verlichting;
- Planten en natuurlijke elementen die rust en frisheid brengen;
- Zichtbare mensen, geen afstandelijke balies maar een informele ontvangst;
- Licht, prettig geluid en fijne temperatuur – comfort op elk zintuigelijk niveau;
- Ruimtes op menselijke maat, waarin je niet verloren raakt maar juist geborgen voelt;
- Een mix van plekken: stil of levendig, alleen of samen, formeel of informeel.

Heerenveen is een plek met een sterk eigen karakter: ambitieus en vitaal, met diepe wortels in de historie én het vizier op de toekomst. Het is de sportstad van Nederland – met Thialf, Abe Lenstra en de drang om “voor goud te gaan” – maar ook een plek van veen en historie, met sociale idealen en een sterk gevoel van saamhorigheid. Deze identiteit biedt volop inspiratie voor de look & feel van het Huis van Democratie. Denk aan een ontwerp dat energie en ambitie uitstraalt, met ruimte voor beweging, vooruitgang en ontmoeting. Maar ook aan materialen en verhalen die verwijzen naar het veen, het sociale verleden en de kracht van de gemeenschap. Door subtiele verwijzingen in beeldtaal, kleurgebruik, erfgoed en programma kan het gebouw een herkenbare Heerenveense ziel krijgen.

Activiteiten

Tijdens het participatieproces kwamen er in de kaartspellen en gesprekken duidelijke wensen vanuit zowel inwoners als medewerkers naar voren over de functies die niet mogen ontbreken in het Huis van Democratie. Belangrijk voor iedereen was de boekencollectie van de bibliotheek. Daarnaast werd de behoefte aan een opinieplek genoemd: een ruimte waar je actuele thema's kunt verkennen, mee kunt praten of gewoon kunt luisteren. Ook werk- en studeerplekken zijn belangrijk, net als toegang tot lokale informatie en diensten. De wens voor een café met kleine eetgelegenheid onderstreept het belang van laagdrempelige ontmoeting en verblijf. Verder is er behoefte aan plekken voor tentoonstellingen, een woonkamersfeer, en ruimtes die uitnodigen tot inspiratie, netwerk, lezingen, presentaties en trainingen. Of het nu gaat om een open podium, een informeel gesprek of een publiek debat – het Huis van Democratie moet ruimte bieden aan leren, delen en verbinden. Deze functies versterken elkaar en zorgen samen voor een plek die leeft, verrast en uitnodigt tot meedoen. Samenvattend wil men:

- Ontmoeten & ontspannen
- Afspraken maken & bijeenkomsten organiseren
- Vergaderen
- Koffie drinken & een goed gesprek voeren
- Lezen & studeren
- Informatie ophalen & hulp vragen
- Inspiratie opdoen & ideeën uitwisselen

De ambitie is om gezamenlijke programmering vorm te geven. Deze programmering kan bijvoorbeeld ingevuld worden aan de hand van gezamenlijke thema's, zoals: vertrouwen, eenzaamheid, zorg en wonen. Hiernaast wordt een voorbeeld gegeven van een gezamenlijke weekprogrammering rondom het thema 'wonen'.

Locatie

In de basis is het concept van het Huis van Democratie locatieonafhankelijk. Echter, gezien de verhuizing van de bibliotheek naar de ABC-locatie, aan het Ernst van Harenplein, ligt realisatie van het Huis van Democratie op deze locatie voor de hand. De komst van het Huis van Democratie kan dan een waardevolle aanvulling worden op het culturele hart van Heerenveen. Door de directe nabijheid van het Cultuurhuis in de Heerenveense school ontstaat op het plein een dynamisch en veelzijdig cluster waar ontmoeting, ontwikkeling en inspiratie centraal staan. Het Huis van Democratie voegt daar een laag aan toe van maatschappelijke betrokkenheid en democratische participatie. Door de fysieke nabijheid ontstaat kruisbestuiving – denk aan gezamenlijke programmering (ook buiten het gebouw), tentoonstellingen of educatieve projecten. Het plein wordt zo niet alleen een plek om te genieten van cultuur, maar ook om het gesprek aan te gaan over de samenleving, verleden en toekomst. Een levendige, betekenisvolle ruimte waarin Heerenveen zijn culturele én democratische gezicht laat zien.

Week van het Wonen - Huis van Democratie

Maandag	• Opening 'Wonen-servicepunt' (gemeente, bibliotheek, woningcorporatie) • Onthulling interactieve woonmaquette
Dinsdag	• Start fototentoonstelling over wonen (i.s.m. woningcorporatie) • Informatiesessie over woonvisie door beleidsadviseurs
Woensdag	• Educatieve sessie voor jongeren: zelfstandig wonen & duurzaam bouwen
Donderdag	• Digitaal spreekuur voor hulp bij inschrijven & toeslagen • Demonstraties domotica voor zelfstandig wonen
Vrijdag	• Open gespreksessie: toekomst van wonen met inwoners, raad & ambtelijke organisatie
Zaterdag & zondag	• Woonmarkt: lokale initiatieven en energiecoörporaties • Workshop: bouw je eigen 'woonwijk van de toekomst' • Voorleesmoment over het thema 'thuis'

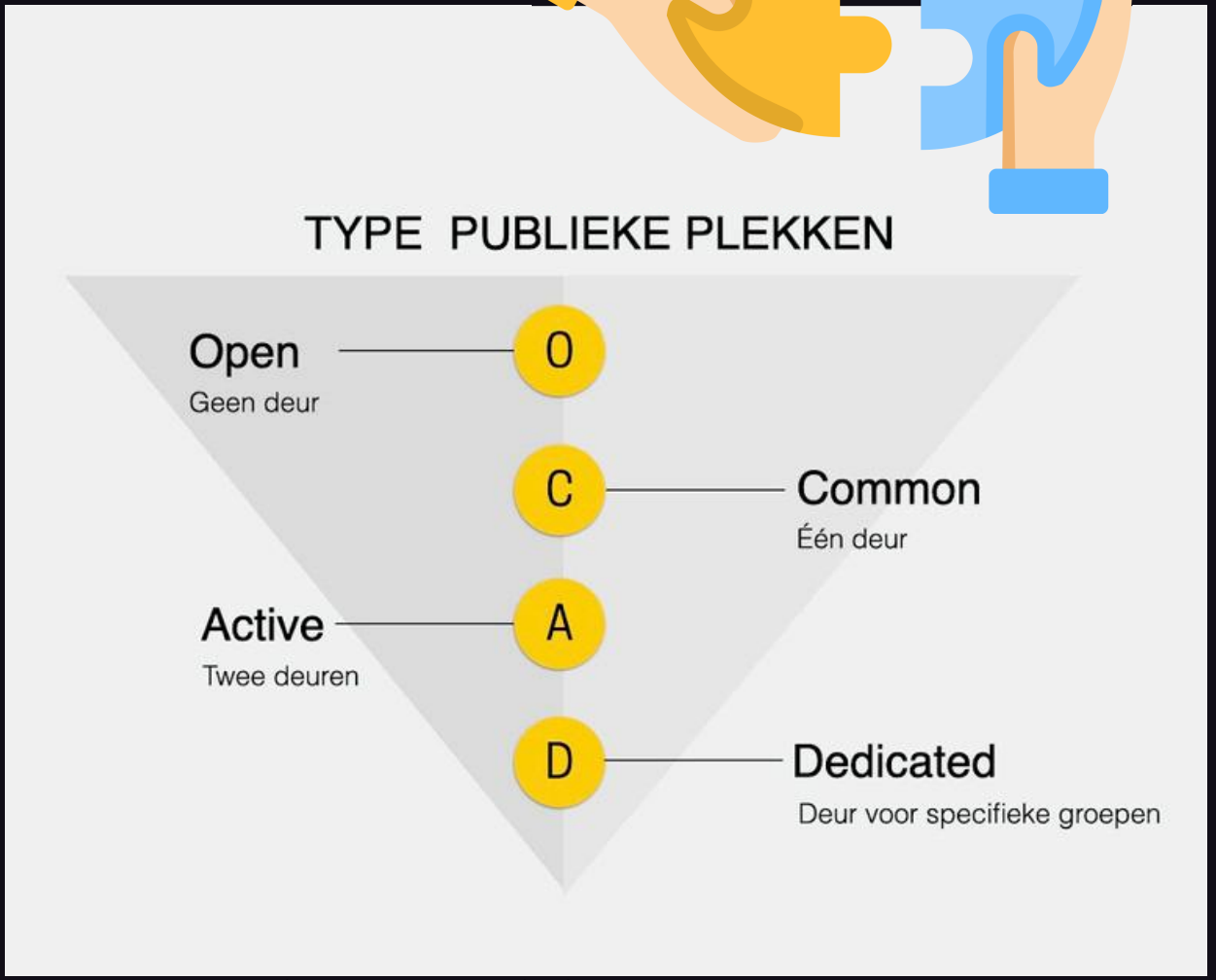

B (9-11 jaar)
INFORMATIEF

SYNERGIEVOORDELEN

Mate van Publiekheid
Publieke ruimten spelen een essentiële rol in het dagelijks leven. Ze vormen plekken waar mensen samenkomen, interacteren en gebruikmaken van gemeenschappelijke voorzieningen. Echter, de mate van toegankelijkheid en openbaarheid van deze ruimten varieert sterk. Om de verschillen beter te duiden, onderscheiden we vier niveaus van openbaarheid:

- **Vrij toegankelijk (OPEN).** Dit betreft een plek waar men zonder belemmering kan komen en gaan. Voorbeelden hiervan zijn parken, straten en speeltuinen.
- **Publiektoegankelijk met één deur als toegangsdrempel (COMMON).** Hoewel iedereen er welkom is, is er een duidelijke overgang tussen de openbare buitenruimte en de semi-openbare binnenruimte. Denk hierbij aan het leescafé of de ontmoetingsruimte.
- **Publiektoegankelijk met twee deuren of een overgangsruimte als toegangsdrempel (ACTIVE).** Dit betekent dat een bezoeker eerst een tussenruimte betreedt, zoals een gang of foyer, of een extra deur, voordat men de daadwerkelijke functie bereikt. Dit zorgt voor een meer gecontroleerde toegang en beïnvloedt de beleving van de publieke ruimte. Denk hierbij aan een vergaderruimte of de raadszaal.
- **Publiektoegankelijk met meerdere deuren of beperkte toegan (DEDICATED).** De toegang naar deze ruimte is niet vanzelfsprekend en men moet meerdere fysieke (extra deuren, beveiliging) of mentale drempels (beperkte doelgroep, registratie of toestemming) passeren. Denk hierbij aan ruimten die alleen toegankelijk zijn voor medewerkers of specifieke doelgroepen.

Parkeren op Damsterkade

In het participatietraject is met medewerkers van de gemeente en de bibliotheek bepaald hoe publiek de verschillende ruimtes in het Huis van Democratie zullen zijn. Door deze gelaagde indeling in openbaarheid biedt het Huis van Democratie een balans tussen toegankelijkheid en functionaliteit. Daarnaast is met deze informatie bepaald waar de kansen liggen om ruimten gezamenlijk vorm te geven en te delen. De uitkomsten zijn opgenomen in de bijlage.

Gezamenlijkheid & multifunctioneel gebruik
In gezamenlijkheid zijn er kansen geïnventariseerd om synergievoorbeelden te behalen en ruimten met elkaar te delen. Een aantal ruimten in de programma's van zowel de gemeente als de bibliotheek zijn zeer geschikt om voor meerdere doeleinden te gebruiken, aangezien ze dezelfde functie / condities hebben. Zo kan het activiteitenplein van de bibliotheek in de avonden gebruikt worden als foyer voor de raadszaal.

Daarnaast is besproken dat het Huis van Democratie beschikt over één gezamenlijke hoofdentree en ontvangstpunt, één lees- en werkcafé inclusief horecavoorziening en één personeelsingang met garderobe, terwijl hiervan twee gerealiseerd moeten worden indien de bibliotheek en de gemeente niet samen gaan. De lunchruimte van de bibliotheek kan tevens gedeeld worden met de huiskamer en pantry van de ambtelijke organisatie en er is sprake van overlap tussen de collectieruimte van de bibliotheek met de ontmoetingsruimte/centrale hal van de gemeente. Ook is de ambitie uitgesproken om de raadszaal en fractiekamers multifunctioneel in te zetten, zodat hier ook activiteiten van andere partners of vergaderingen plaats kunnen vinden. Daarbij wordt het delen van de fietsenstalling als kansrijk gezien.
Zowel de bibliotheek als de gemeente hebben uitgesproken dat ze alle ruimten met elkaar kunnen delen op een paar specials na, zoals de werkomgeving van het College en de expeditie ruimte van de bibliotheek. Dit is ook te vinden in de bijlage. Kortom, veel kansen om synergie te behalen en een geoptimaliseerde ruimtebehoefte te realiseren voor alle partijen!

Ambitie
Uit de werksessies met medewerkers, bibliotheek en gebruikers blijkt een stevige ambitie. Het Huis van Democratie is zoveel meer dan slechts het huisvesten van twee organisaties. De ambitie over wat deze nieuwe plek voor Heerenveen kan zijn is hieronder samengevat.

“Het Huis van Democratie is een open, levendige plek waar je kennis vindt en deelt, waar je elkaar ontmoet en samen leert, groeit en initiatief neemt. Hier oefen je met meedoen, meedenken en mede-maken. Een plek van rust én reuring, van geschiedenis én toekomst, diep geworteld in Heerenveen.

Het Huis van Democratie groeit mee met wat lokaal leeft. Samen met inwoners en partners maakt het ruimte voor gesprek, creativiteit, initiatief en samenwerking. Zo bouwen we aan een eerlijke, sterke en verbonden gemeenschap, waarin mensen van verschillende achtergronden elkaar willen begrijpen en verder helpen. Het Huis van Democratie is er voor álle Heerenveeners.”

(MEER)WAARDE HUIS VAN DEMOCRATIE

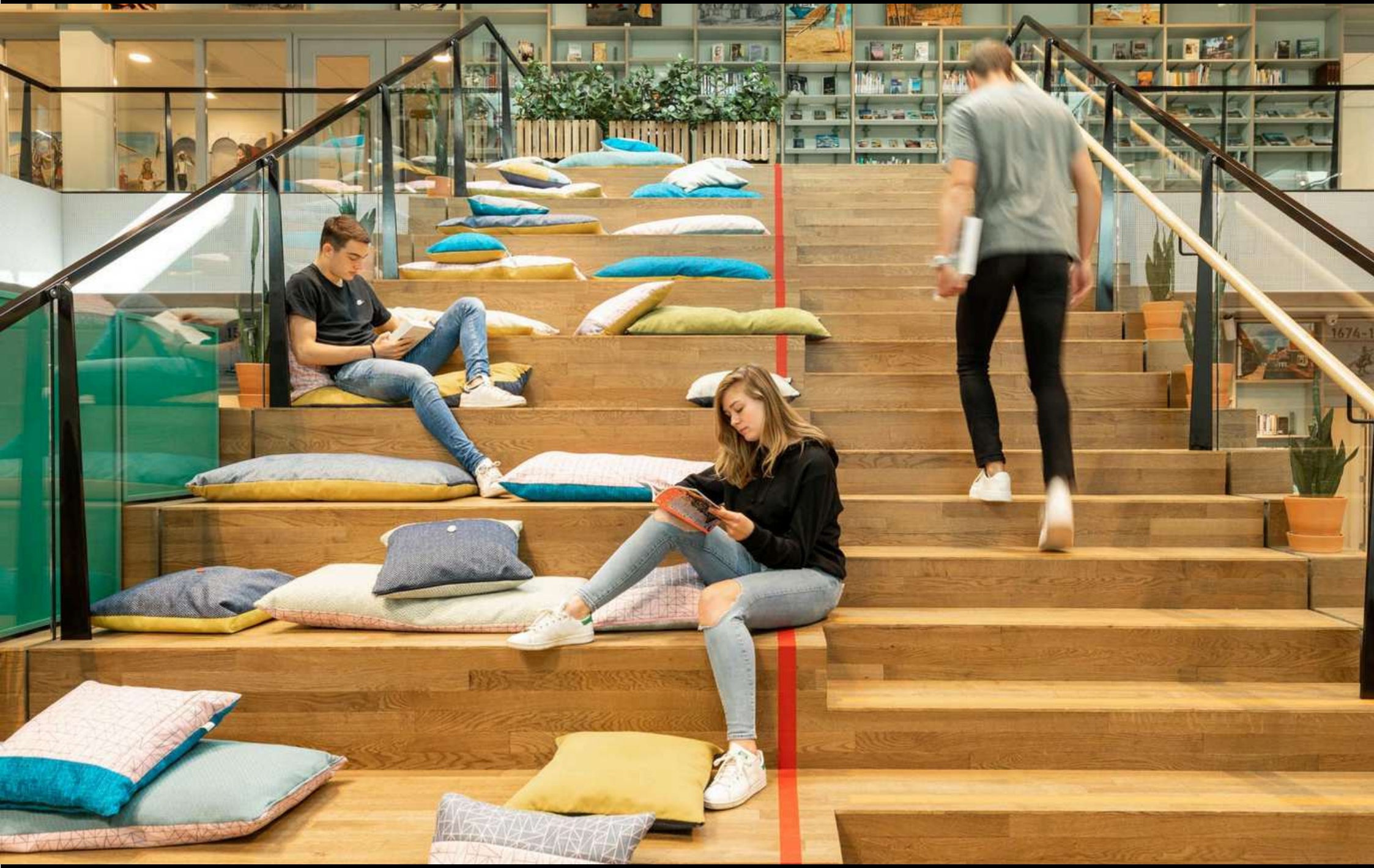
Publieke plekken zijn fysiek toegankelijke ruimten in stedelijke omgevingen die openstaan voor iedereen, waar mensen zich kunnen verzamelen en interacteren zonder voorafgaande afspraken of specifieke toegangsvoorwaarden. Deze ruimten dienen vaak meerdere sociale, culturele, economische, en ecologische functies binnen een gemeenschap. Een publieke plek kan, mits goed uitgewerkt, veel spin-off genereren. Voorbeelden hiervan zijn het Forum in Groningen, het Huis van Cultuur en Bestuur in de gemeente Midden-Groningen, Blokhuispoort te Leeuwarden en de LocHal in Tilburg.

De potentie van het Huis van Democratie voor Heerenveen hebben we weten te vatten in vijf waarden, namelijk:

- Sociale waarde
- Maatschappelijke waarde
- Politieke waarde
- Functionele waarde
- Economische waarde

Deze meerwaarde(n) kunnen gelden voor zowel individuen, waaronder medewerkers en inwoners, maar ook voor de samenleving als geheel.

SOCIALE WAARDE

Het Huis van Democratie draagt bij aan stedelijke veerkracht door verbindingen te leggen tussen de bewoners en bewonersgroepen van Heerenveen. Daarbij kan het Huis van Democratie met een goed aanbod (cursussen, lezingen, exposities ect.) ook bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling. Het is een plek om kennis en informatie te halen, maar ook een plek voor persoonlijke ontwikkeling, ontmoeting, dialoog, inspiratie, co-creatie en experiment. Het is een publieke voorziening met sterke lokale wortels, die iedereen dicht bij huis toegang biedt tot een leven lang ontwikkelen als voorwaarde voor een kansrijke toekomst. Het is een plek om samen te komen en samen te werken, te studeren of waar je komt voor de gezelligheid.

Zo bouwen we samen met de inwoners aan een wereld waarin mensen nieuwe mogelijkheden ontdekken en kunnen benutten, met tegenslagen kunnen omgaan, hun democratische rechten kunnen uitoefenen, een actieve rol kunnen spelen in de samenleving en grip op hun leven ervaren.

Emma, student bij FIRDA, heeft afgesproken met een vriendin om samen aan een studieopdracht te werken. Zodra ze het Huis van Democratie binnenstapt, voelt ze de vertrouwde sfeer die haar uitnodigt om zich te concentreren. Doordat ze ziet dat andere mensen ook aan het werk zijn of rustig een boek lezen, kan ze zichzelf ook beter focussen op haar huiswerk en zit ze minder vaak op haar mobiel. Emma kiest een plek in een moderne, goed uitgeruste studieruimte. De ruimte is licht, rustig en voorzien van snelle wifi en voldoende stopcontacten. Wanneer ze verdieping zoekt voor haar werkstuk, loopt ze naar een van de boekenwanden om een relevant naslagwerk te pakken. Emma voelt zich gestimuleerd door de open en uitnodigende sfeer, waar ze niet alleen kan werken, maar ook nieuwe perspectieven kan ontdekken.

Gerrit stapt het Huis van Democratie binnen. Sinds hij een paar weken geleden begon met de cursus ‘Digitale Vaardigheden’, voelt hij zich al een stuk zelfverzekerder. Vandaag volgt hij de cursus ‘DigiD gebruiken’, waarin hij leert hoe hij veilig kan inloggen op websites van de overheid en gemeente, een afspraak kan maken of een aanvraag indient. Via de centrale hal loopt hij naar het activiteitenplan, die comfortabel en gastvrij aanvoelt. Gerrit heeft nog even tijd om een kop koffie te nemen bij de koffievoorziening, voordat de cursus begint.

Wat hem vooral aanspreekt, is dat de bibliotheek deze cursus samen met de gemeente organiseert. De uitleg sluit aan op zijn eigen situatie: onlangs moest hij nog iets regelen voor zijn pensioen via de gemeentewebsite. Nu weet hij dat hij dat voortaan zelf kan doen, en dat geeft hem rust. Het Huis van Democratie is voor hem niet alleen een leerplek, maar een ruimte waar hij zich thuis voelt en nieuwe vaardigheden kan blijven ontwikkelen.

MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

De ervaring uit andere steden laat zien dat publieke ontmoetingsplekken zoals het Huis van Democratie een directe positieve impact hebben op de leefbaarheid en veiligheid van een stad. In Oslo leidde de oprichting van jeugdbibliotheek Tøyen tot een daling van de jeugdcriminaliteit met 15%. In Chester bracht de herontwikkeling van een cultureel centrum een economische impuls teweeg en zorgde voor een toename van bezoekers in het stadscentrum. Nieuwegein transformeerde het gemeentehuis tot een bruisend stadshart, wat de verbinding tussen overheid en inwoners versterkt. Uit onderzoek naar de bibliotheken in Suffolk dat elke pond die werd geïnvesteerd, 6,77 pond aan sociale waarde terugbracht voor de gemeenschap. Kortom, een publieke plek biedt potentie om maatschappelijke waarde creëren.

Zoals eerder beschreven, lijkt er sprake te zijn van een groeiende tweedeling in de samenleving tussen werkenden en niet-werkenden, vermogende en minder vermogende inwoners en tussen lager- en hogeropgeleiden (Strategische Agenda). Een van de maatschappelijke opgaven is om ervoor te zorgen dat iedereen kan meedoen en gelijke kansen heeft. De maatschappelijke meerwaarde van het Huis van Democratie ligt hierbij in haar vermogen om deze sociale verbindingen te bevorderen, gemeenschappen te versterken en bij te dragen aan het welzijn van inwoners en de bredere samenleving van Heerenveen. Alle inwoners van kunnen elkaar op een laagdrempelige wijze ontmoeten in de huiskamer van Heerenveen.

Daarnaast heeft de gemeente Heerenveen met ruim 50.000 inwoners een diverse gemeenschap met uiteenlopende behoeften. In een tijd waarin digitalisering en individualisering toenemen, wordt het steeds belangrijker om een fysieke plek te hebben waar inwoners samenkomen zonder de verplichting om iets te consumeren of een specifieke activiteit te ondernemen.

Het Huis van Democratie is zo'n plek: een toegankelijke en gastvrije ruimte waar inwoners terechtkunnen met vragen over werk, inkomen, gezondheid en zorg, maar ook gewoon kunnen 'zijn'. Daarnaast wordt het een plek om GRUTSK op te zijn.

Laagdrempeligheid staat daarom centraal. Inwoners en medewerkers kunnen hier eenvoudig antwoorden vinden op hun hulpvragen, zonder te verdwalen in ingewikkelde loketten of bureaucratische processen. De kracht zit in de veelzijdigheid: hoe meer functies het huis heeft, hoe meer reuring en aantrekkingskracht het krijgt. Hierdoor wordt het niet alleen een plek voor hulp, maar ook een dynamische maatschappelijke ontmoetingsplek waar mensen elkaar versterken en activiteiten elkaar stimuleren.

Tjitske, medewerker Sociaal Domein, ontvangt in een van de discrete spreekkamers een inwoner die langskomt met vragen over zijn uitkering. De plek biedt haar en de inwoner rust, privacy en veiligheid – essentieel voor open en effectieve hulpverlening. Wat ze waardeert aan het Huis van Democratie is dat de hulpverlening zichtbaar en bereikbaar is geworden. Na het gesprek wandelt Tjitske door de centrale hal, waar een vrijwilliger van een zorgorganisatie uitleg geeft aan een kleine groep mensen. Ze voelt zich trots: op haar werk, op de aanpak van Heerenveen en op de manier waarop het Huis van Democratie betekenis geeft aan de inwoners van de gemeente Heerenveen.

Douwe, een alleenstaande oudere van 78 uit de gemeente Heerenveen, zoekt vaak de warmte en levendigheid van het Huis van Democratie op. Hij geniet ervan de krant te lezen in de hal, met een kop koffie erbij. Soms vangt hij een praatje op of ziet hij bekende gezichten van andere bezoekers met dezelfde routine. Ook de medewerkers van de bibliotheek herkent hij inmiddels. Ze maken geregeld een praatje met hem. Soms over het weer of zijn dag, maar hij voelt ook de ruimte om zijn zorgen met hen te delen nu hij alleen thuis woont. Op dinsdagochtend schuift Douwe graag aan bij het seniorencafé die de bibliotheek organiseert; een activiteit die effectief is tegen eenzaamheid.

Hana werkt projectmatig bij Ruimtelijke Ontwikkeling & Economie. Ze verdeelt haar tijd tussen overleg en uitvoerend werk, vaak in een goed uitgeruste projectruimte met video-vergaderfaciliteiten en dubbele schermen. Op andere dagen gebruikt ze een ergonomische flexwerkplek. Ze luncht graag met collega's in de huiskamer of het werkcafé en waardeert de mogelijk om hierin een keuze te kunnen maken. Voor Hana is het gebouw ook een uiting van goed werkgeverschap. In de centrale hal staat een maquette van één van haar projecten, welke gemaakt is door de 3D-printer uit de maakplaats. Dit geeft haar werk extra betekenis. Ze voelt zich veilig, gewaardeerd en werkt met plezier.

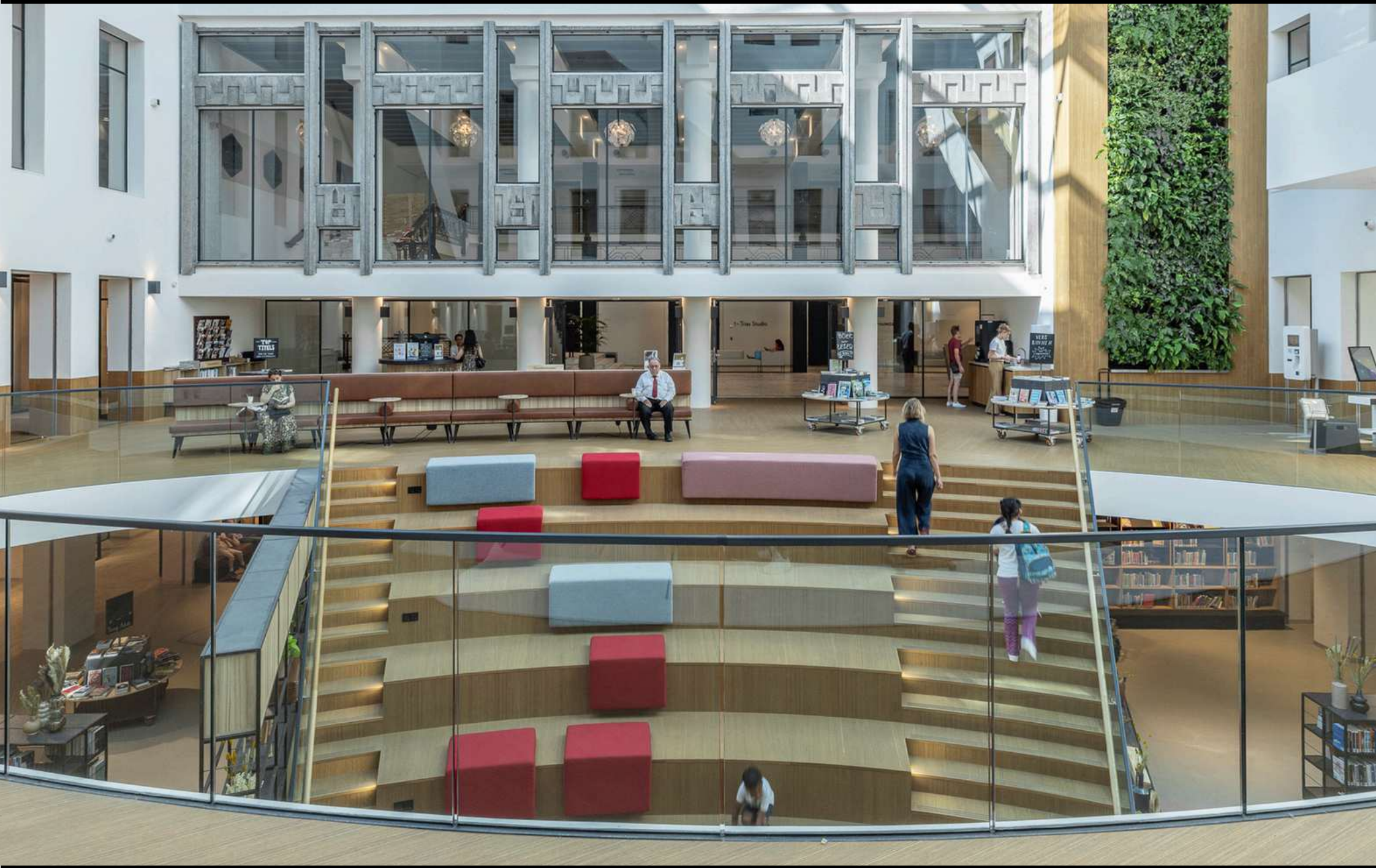
POLITIEKE WAARDE

Publieke ruimtes bieden een platform voor democratische participatie, zoals inspraak, dialoog en debat. Het zit in het Heerenveense DNA om als als overheid met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties samen te werken aan grote en kleinere opgaven.

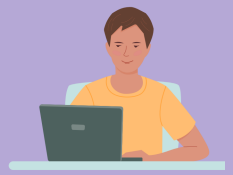
Het Huis van Democratie draagt bij aan de verbinding tussen de ambtelijke organisatie, bestuur, politiek en de inwoners van Heerenveen en aan de zichtbaarheid van de gemeente Heerenveen en haar bestuurlijke besluitvorming. Het Huis van Democratie is daarmee een (oefen)plaats voor actief burgerschap. In een digitaliserende samenleving is hierbij ook aandacht voor digitaal burgerschap door het aanbieden van programma's en activiteiten die inwoners vaardig en digitaal weerbaar maken.

Het Huis van Democratie biedt ruimte voor samenwerking tussen inwoners, organisaties en overheid en maakt maatschappelijke betrokkenheid zichtbaar en tastbaar. Daarnaast speelt het een sleutelrol in het verkleinen van de kloof tussen beleid en praktijk: het brengt de systeemwereld van de gemeente dichter bij de leefwereld van de inwoners. Zo ontstaat een toegankelijke omgeving waarin vertrouwen en wederzijds begrip kunnen groeien.

Het is de plek waar democratische processen tastbaar worden en waar inwoners in contact komen met de ambtelijke organisatie. De drempel tussen overheid en inwoner wordt kleiner: wat nu nog achter de schermen gebeurt, wordt zichtbaar en benaderbaar. De open, multifunctionele raadszaal, die direct toegankelijk en zichtbaar is vanuit de centrale ontmoetingsruimte, onderstreept dit principe. Inwoners kunnen zonder belemmeringen zien waar en hoe besluiten worden genomen, een vergadering bijwonen of zelf deelnemen aan een themagesprek.

TIP
TITELS

Willem is ondernemer en raadslid. In alle rust werkt hij zijn notities bij in een van de fractiekamers, terwijl hij tussendoor een inwoner te woord staat en scholieren ziet binnenkomen voor een lesprogramma over Sociale Media. Dit soort spontane ontmoetingen vindt hij van groot belang. 's Avonds neemt hij deel aan een openbare raadsvergadering en blijft hij hangen bij een open podium in de foyer: een thematafel over duurzaamheid. Hij vindt het essentieel dat raadsleden zichtbaar zijn buiten de raadszaal, in gesprek met de samenleving. Wat mooi dat dit kan omdat de bibliotheek ook gewoon open is tijdens deze avonden en de politieke thema's verwerkt worden in de programmering. Willem ziet dat het gebouw bijdraagt aan het verkleinen van de drempel tussen overheid en inwoner – precies de kern van een moderne, inclusieve democratie.

Marianne, wethouder, stapt vanuit de vergroende, open buitenomgeving het Huis van Democratie binnen. Het is al levendig: een groep ouderen wordt ontvangen voor een computercursus en een zorginstelling houdt een inloopspreekuur. Marianne heeft een overleg met collega's in een transparante vergaderruimte op de begane grond. De glazen wanden zorgen letterlijk en figuurlijk voor openheid: er wordt niet vergaderd achter gesloten deuren, maar in het zicht van de samenleving. Na het overleg drinkt Marianne een kopje koffie in het café, waar ze regelmatig wordt aangesproken door inwoners of vertegenwoordigers van lokale organisaties. In de middag schuift ze aan bij een panelgesprek over inclusieve werkgelegenheid. Het Huis van Democratie is daarmee niet alleen een werkplek, maar ook een platform voor ontmoeting, dialoog en samenwerking.

Maria, inwoner van de gemeente Heerenveen, komt op woensdagavond naar het Huis van Democratie voor een thema-avond over de herinrichting van haar buurtplein. Ze neemt actief deel aan de participatietafel en voelt zich serieus genomen door de ambtenaren. Ze ziet dat de bibliotheek nog open is en er een workshop plaatsvindt over Oorlogsbronnen. Na afloop ontmoet ze een wijkregisseur in het café, wat haar toegang biedt tot nieuwe netwerken. Het Huis motiveert haar om vaker terug te komen en mogelijk zelfs deel te nemen aan een bewonerspanel. Ze waardeert ook dat het gebouw jongeren betrokken maakt bij de lokale democratie, zoals bij educatieve programma's over burgerschap.

FUNCTIONELE WAARDE

Veel publieke plekken fungeren als knooppunten, die uitwisseling stimuleren. Dit geldt ook voor het Huis van Democratie, waar essentiële diensten van de gemeente Heerenveen, de bibliotheek en de ketenpartners worden geboden aan de gemeenschap. Doordat deze partijen met elkaar onder één dak zitten, worden drempels verlaagt, kruisbestuiving gestimuleerd en worden korte lijnen gecreëerd. Fysieke nabijheid verlaagt de drempel om contact te zoeken: je ziet wat de ander doet, je loopt zo even bij elkaar binnen, en samenwerking ontstaat op een (meer) vanzelfsprekende manier. De partijen kunnen elkaar versterken in het realiseren van hun maatschappelijke doelen. Daarnaast zorgt het 'samen onder één dak zitten' voor efficiëntie in de ruimtebehoefte, doordat ruimten met elkaar gedeeld kunnen worden en multifunctioneel worden ingezet. Zoals eerder aangegeven, kan bijvoorbeeld een ruimte overdag als activiteitenplein van de bibliotheek ingezet worden en in de avond dienen als foyer voor de raadszaal.

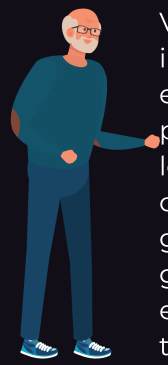
De functies van het Huis van Democratie zijn veelzijdig. Je kunt er vergaderen, goede gesprekken voeren, informatie ophalen, hulp vragen, of deelnemen aan participatie- en informatiesessies. Wat dit huis bijzonder maakt, is de gelaagdheid: in activiteiten, in plekken, in beleving. Er is ruimte voor rust én reuring. Voor een studiemoment én een drukbezochte themasessie. Partners uit de gemeente kunnen bijdragen aan de programmering en tegelijkertijd meeprofiteren van de dynamiek. Zo ontstaat een levendig programma, zeven dagen per week.

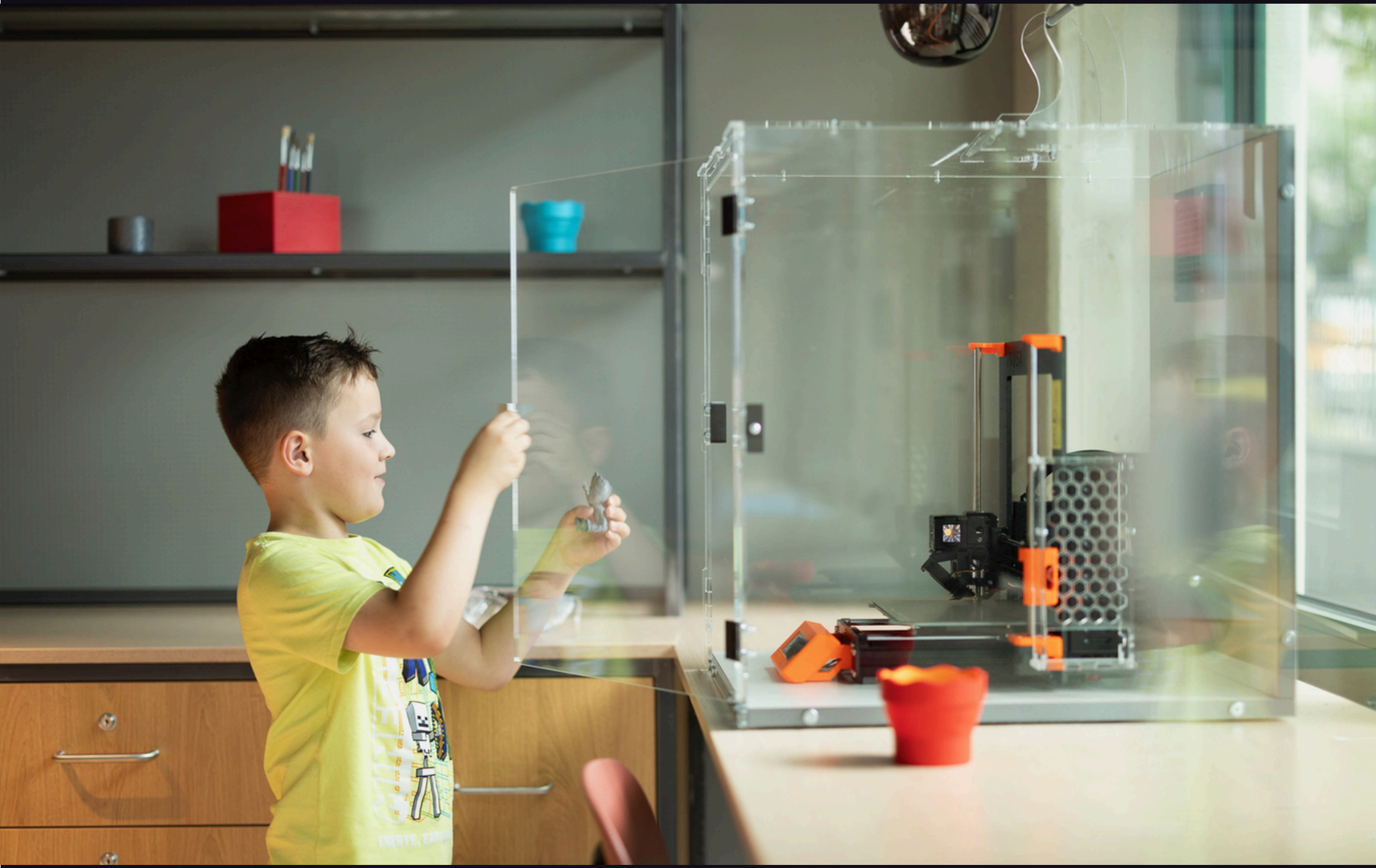
Noor komt regelmatig met haar moeder naar het Huis van Democratie. Haar moeder houdt van de open, toegankelijke sfeer en komt graag even langs voor een kopje thee of een bezoek aan de bibliotheek. Zodra ze binnenkomen, zien Noor en haar moeder meteen de inname- en uitgifteplek van de bibliotheek en de expositie, waar de verkeersruimte handig voor gebruikt wordt. Noor vermaakt zich in de maakplaats waar ze met andere kinderen een kartonnen boomhut bouwt. Het gebouw is overzichtelijk en veilig, zodat haar moeder zich geen zorgen hoeft te maken. Voor Noor is het een plek vol inspiratie, ontdekking en plezier, waar leren en spelen moeiteloos samenkomen.

Simone, een woningconsulent van de plaatselijke woningcorporatie, werkt vanuit een multifunctioneel servicepunt in het Huis van Democratie. Het punt wisselt dagelijks van functie; vanochtend hielp de thuiszorg, nu is het haar beurt - een digitaal systeem laat bezoekers direct zien wie er beschikbaar is. Ze helpt een jonge man met vragen over urgentieaanvragen. Hij was eigenlijk naar het Huis van Democratie gekomen om in de bibliotheek een boek op te halen. Ze waardeert hoe laagdrempelig deze ontmoetingen zijn – een gedeelde publieke ruimte waar mensen zich sneller durven melden. Tussen de gesprekken door wisselt ze kort informatie uit met een beleidsadviseur Wonen van de gemeente. Dit soort informele momenten zijn voor Sophie van onschatbare waarde: in dit gebouw zijn lijnen kort, letterlijk en figuurlijk.

Voor **Lars**, medewerker van de bibliotheek, voelt het Huis van Democratie inmiddels als zijn tweede thuis. De open, flexibele inrichting blijft hem elke keer weer verrassen. Gisteren nog vond in de hal een participatieavond plaats over de energietransitie. Vandaag is het een open leesruimte. Zijn oog valt op een groep kinderen die enthousiast worden ontvangen voor een interactieve les in de bibliotheek. Die levendigheid geeft hem energie. Even blijft hij staan bij een maquette van toekomstige gemeentelijke projecten. Hij voelt een moment van trots: dit gebouw is een plek waar zijn werk, de gemeenschap en het gesprek over de toekomst van de gemeente Heerenveen samenkomen.

ECONOMISCHE WAARDE

Investeringen in publieke ontmoetingsplekken zoals bibliotheken leveren niet alleen sociale, maar ook economische waarde op. Onderzoek naar vergelijkbare initiatieven laat zien dat elke geïnvesteerde euro een veelvoud aan maatschappelijke waarde oplevert. Op economisch vlak blijkt dat het aanbod én nabijheid van goede publieke plekken, zoals het Huis van Democratie, een positieve invloed hebben op zowel de waarde van vastgoed als de omzet voor omliggende winkels en horeca. Dit laatst heeft vooral te maken met de “nieuwe” bezoekers voor dit deel van het centrum. De bibliotheek heeft nu al 170.000 bezoekers per jaar. Het is niet onrealistische te verwachten dat dit aantal zal toenemen wat veelal resulteert in meer bedrijvigheid en economische activiteiten.

Kortom, goede voorzieningen verhogen de aantrekkelijkheid van Heerenveen – om er te wonen, te leren en te recreëren. Een goede voorzieningenstructuur versterkt daarbij de economische positie van Heerenveen als plek voor innovatie en bedrijvigheid. Het zorgt voor identificatie en hechting met de plaats, wat belangrijk is voor het behoud van bijvoorbeeld jongeren. Het Huis van Democratie is daarom niet zomaar een gebouw, maar een investering in de toekomst van Heerenveen. Het versterkt de gemeenschap, stimuleert economische activiteit en draagt bij aan een plaats waar inwoners zich welkom en gehoord voelen. Dit maakt het Huis van Democratie niet alleen een praktisch initiatief, maar een essentiële bouwsteen voor een sterke, verbonden en veerkrachtige samenleving.

Het Huis van Democratie kan daarnaast een grote bijdrage leveren aan de ambities van het Centrumplan van Heerenveen. Het draagt bij aan een compact en compleet centrum, waarin functies zoals dienstverlening, cultuur, educatie en welzijn slim worden gecombineerd onder één dak. Deze bundeling voorkomt versnippering, geeft ruimte aan andere ontwikkelingen en zorgt voor een sterke kern. Tevens wordt het een plek die bruist van activiteiten en beleving. En een ontmoetingsplek die allerlei doelgroepen ontvangt bij mooi maar ook bij slecht weer.

Bas, die vandaag een afspraak heeft met de afdeling VTH, parkeert zijn fiets gemakkelijk in de ruime en overzichtelijke fietsenstalling. De groene, uitnodigende buitenruimte geeft hem direct een prettig en toegankelijk gevoel. Hij is wat vroeg voor zijn afspraak, dus besluit nog even door het recent aangepakte centrum van Heerenveen te wandelen. Voor Bas wordt het Huis van Democratie zo een deel van zijn binnenstadsbeleving en niet alleen een locatie voor zijn afspraak. Op het plein ziet hij leerlingen deelnemen aan een activiteit die door de Heerenveense School in samenwerking met de bibliotheek is georganiseerd. Eenmaal in de centrale hal van het Huis voor Democratie wordt zijn aandacht getrokken door een interactieve tentoonstelling over burgerparticipatie in het museum aan de overkant. Hij besluit: hier komt hij na zijn afspraak zeker nog even terug.

Justin, gemeentemedewerker, parkeert zijn auto in het Sportstadgebied en loopt via één van de nieuwe bruggen richting het Huis van Democratie. Op woensdag heeft Justin een vast ritueel waar hij naar uitkijkt: tijdens zijn lunchpauze loopt hij naar de visboer om een visje te eten. Dit moment biedt hem een korte onderbreking van zijn werk en versterkt zijn band met Heerenveen. Daarnaast doet hij vrijwel dagelijks boodschappen in het centrum, waar hij bekende gezichten tegenkomt en korte gesprekken voert. Het Huis van Democratie fungeert als een vast punt in zijn dagelijkse routine. Het gebouw is meer dan een werkplek; het vormt een essentieel onderdeel van zijn verbondenheid met het centrum en de gemeenschap, en maakt zijn werkdag betekenisvoller.

Marieke, eigenaresse van een modezaak in de winkelstraat tegenover het Huis van Democratie, merkt dat de komst van het Huis van Democratie positieve impact heeft op het centrumgebied als totaal. Er is een nieuw brandpunt ontstaan van waaruit bezoekers de rest van het centrum bezoeken – wat voor haar een grote meerwaarde is. Er is gewoon meer reuring in het centrum. Dankzij de samenwerking met de ondernemersvereniging zijn er verbeteringen doorgevoerd, zoals betere looproutes en zichtbare bewegwijzering. Ook de vergroening van het plein zorgt voor een aangename sfeer en meer verblijfsruimte, waardoor de omgeving dynamischer en aantrekkelijker is voor zowel passanten als haar klanten. Marieke ziet hoe dit alles zorgt voor een levendigere, gastvrije en dynamische omgeving waar zij met haar winkel beter op inspeelt.

CONCLUSIE & VERVOLG

Het Huis van Democratie biedt een enorme kans voor Heerenveen, juist in deze tijd van transitie en vernieuwing. De gemeente staat voor belangrijke maatschappelijke opgaven: van vergrijzing en zorgvraagstukken tot de verduurzaming van woningen en het versterken van de lokale economie. Tegelijkertijd is het centrum van Heerenveen volop in ontwikkeling, met herontwikkelingen die het centrum vernieuwen en de uitstraling verbeteren. De verhuizing van de bibliotheek naar de ABC-locatie en de noodzaak voor de gemeente om te investeren in haar huisvesting maken van het Huis van Democratie niet zomaar een gebouw, maar een investering in de toekomst van (het culturele hart van) Heerenveen.

Door verschillende publieke en maatschappelijke functies onder één dak te brengen, ontstaat er een krachtige synergie. De samenwerking tussen de gemeente, de bibliotheek en diverse maatschappelijke organisaties zorgt voor directe lijnen tussen de verschillende partijen en maakt het eenvoudiger voor inwoners om de juiste hulp en informatie te vinden.

Het Huis van Democratie is niet alleen een fysieke ruimte, maar ook een symbool van de manier waarop Heerenveen zich herpositioneert: als een plaats die samenwerkt, die haar inwoners centraal stelt en die zich met vernieuwende oplossingen voorbereidt op de toekomst. Dit is het moment waarop niet alleen wordt investeert in de vernieuwing van het centrum en een nieuwe (werk)omgeving voor de ambtelijke organisatie, maar ook in een meer toegankelijke, transparante en samenwerkende gemeente. Het Huis van Democratie biedt de kans om maatschappelijke vraagstukken op een nieuwe, integrale manier aan te pakken en zo bij te dragen aan een duurzame, toekomstbestendige leefomgeving.

Om tot een succesvol Huis van Democratie te komen, zijn de volgende vervolgstappen noodzakelijk na besluitvorming. Door deze stappen zorgvuldig en samenhangend uit te werken, ontstaat er een stevig fundament voor een toekomstbestendig, toegankelijk en levendig Huis van Democratie.

1 Allereerst is het essentieel om een zorgvuldig participatieproces op te zetten waarin inwoners, gebruikers én medewerkers van de gemeente en de bibliotheek actief worden betrokken. Door hen mee te laten denken over bijvoorbeeld de invulling, programmering, functionaliteit en sfeer van het gebouw, ontstaat niet alleen een ontwerp dat aansluit bij de praktijk, maar ook brede draagvlak en een gedeeld gevoel van eigenaarschap. Daarnaast willen we graag input ophalen voor een betere naam voor het Huis van Democratie.

2 Daarnaast is het nodig om te verkennen welke andere organisaties als vaste samenwerkingspartners kunnen worden betrokken. Naast de gemeente en de bibliotheek kunnen ook partijen zoals de woningcorporatie, zorg- en welzijnsorganisaties of culturele initiatieven een structurele plek in het Huis van Democratie innemen. Door deze samenwerking ontstaat een krachtig maatschappelijk netwerk onder één dak, waar kruisbestuiving en directe samenwerking vanzelfsprekend zijn.

3 Een volgende stap is het gezamenlijk ontwikkelen van een programmering die het gebouw laat bruisen. Door actuele maatschappelijke thema's, bewonersinitiatieven, educatie en participatie te verbinden aan activiteiten zoals lezingen, debatten, spreekuren of workshops, wordt het Huis van Democratie een plek van ontmoeting en betrokkenheid. De programmering ontstaat in co-creatie met alle betrokken partijen, zodat iedere partner zichtbaar en actief aanwezig is.

4 Tot slot is het noodzakelijk om de exploitatie nader uit te werken, zowel organisatorisch als financieel. Er moet helderheid komen over wie verantwoordelijk is voor het beheer, de bezetting, de logistiek en de communicatie. Tegelijk moet het financiële model inzichtelijk zijn: hoe worden kosten en baten verdeeld, welke inkomsten kunnen gegenereerd worden (bijvoorbeeld via verhuur of horeca), en hoe wordt dit op een duurzame manier beheerd?

RYSE Adviseurs in vastgoed
strategie | ontwikkeling | realisatie

OFFICE
Boumaboulevard 67
9723 ZS Groningen

includi

OFFICE
Boumaboulevard 65
9723 ZS Groningen

Huis van Democratie - RYSE, includi - 13 mei 2025 - definitief
Credits alle fotografie: includi.com, Marco Heyda, gebruikt met toestemming